

Роман Анатолійович САВЧЕНКО

(Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень імені В. К. Макутова НАН України», м. Київ)

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЛІЦЕНЗУВАННЯ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ МЕДИЦИНИ

Наукова стаття присвячена встановленню особливостей одержання ліцензії тими страховими компаніями, які бажають надавати фінансові послуги з медичного страхування. Вивчено законодавчі та підзаконні акти, які встановлюють особливості діяльності страхових компаній та одержання ними ліцензії. Проаналізовано праці дослідників, які вивчали сутність та особливості медичного страхування.

Запропоновано визначення медичного страхування як різновиду договору страхування, який передбачає захист особи від несподіваних витрат на медичну допомогу за рахунок платежів у вигляді страхових внесків у разі травми, захворювання або завдання шкоди здоров'ю внаслідок протиправних дій.

Вказано, що для здійснення діяльності з медичного страхування страхова компанія повинна розробити і затвердити певні документи: правила надання фінансових послуг можуть включати норми про особливості укладення договорів медичного страхування, розробити загальні умови страхового продукту – медичного страхування, тарифну політику медичного страхування, положення про порядок розгляду повідомлень про захворювання і травми у разі медичного страхування, необхідно розробити і затвердити методику розрахунку страхових тарифів під час медичного страхування тощо.

Запропоновано розробити окремі ліцензійні умови медичного страхування.

Ключові слова: *медичне страхування, правове регулювання, ліцензування, ліцензійні вимоги, договір, страхова компанія.*

Постановка проблеми. Конституція України у ст. 49 гарантує право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Проте, незважаючи на численні обговорення та дискусії щодо необхідності запровадження ефективної системи медичного страхування, така система досі повністю не сформована¹. Передусім це викликано безсистемністю державної політики у сфері охорони здоров'я, що, на жаль, унеможливорює імплементацію будь-якої з існуючих моделей такого страхування².

Медичне страхування є важливим видом страхової діяльності, який дозволяє зменшити витрати на лікування пацієнта у разі завдання шкоди здоров'ю. Належне правове регулювання медичного страхування дозволяє залучити кошти заможної частини суспільства для фінансування галузі охорони здоров'я. При цьому повинні бути встановлені спеціальні вимоги до тих страхових компаній, які планують надавати послуги у сфері медичного страхування. Перелічені аргументи обумовлюють актуальність обраної теми дослідження.

Проблеми правового регулювання обов'язкового та добровільного страхування досліджені у працях багатьох науковців у галузі права та економіки. Зокрема, загальна характеристика страхової діяльності висвітлена у працях Д. О. Малиш, І. П. Івашової, Н. Б. Пацурія, І. М. Войцеховської та А. С. Головачової. Специфіка медичного страхування досліджена І. М. Федорович, О. А. Юрченко, О. А. Свиридою, С. С. Ковальчуком, Я. С. Новосад, В. І. Теремецьким, В. Ю. Стеценком, Д. В. Криловим. Однак у працях вказаних науковців не висвітлено особливі вимоги до тих страхових компаній, які бажають одержати ліцензію для надання фінансових послуг з медичного страхування.

Мета дослідження полягає у визначенні особливих вимог для отримання ліцензії тими страховими компаніями, які бажають надавати послуги з медичного страхування.

Виклад основного матеріалу. Правові засади медичного страхування регулюються низкою законодавчих і підзаконних актів. Згідно з п. 39 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про страхування» прямим страхуванням визнаються праводіносини з передачі ризику від страхувальника страховику за плату на умовах, визначених договором страхування або законодавством, з метою захисту страхового інтересу фізичних та юридичних осіб³. Відповідно до ч. 1 ст. 980 ЦК України предметом договору страхування є передача страхувальником за плату ризику, пов'язаного з об'єктом страхування, страховику на умовах, визначених договором страхування або

¹ Чеховська І. В., Теремецький В. І. Система гарантій захисту прав людини у приватних відносинах, що виникають у зв'язку із наданням медичних послуг. Приватно-правові засади захисту прав людини у соціальній державі: монографія / за заг. ред. І. В. Чеховської. Ірпінь: Державний податковий університет, 2023. С. 488. URL: <https://repository.ndippp.gov.ua/handle/765432198/625>.

² Теремецький В. І., Астаф'єв Д. С., Савченко Р. А., Сеньків О. І. Правові засади обов'язкового медичного страхування в Україні. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. Ч. 1. С. 30–31. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.4>.

³ Про страхування : Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20/find?text> (дата звернення: 02 грудня 2024 року).

законодавством України¹. Отже, ризик певних витрат, які може понести застрахована людина внаслідок завдання шкоди її здоров'ю, на підставі договору страхування передається з бюджету людини до страхової компанії.

Варто зазначити, що згідно з ч. 1 ст. 980 ЦК України одним із об'єктів страхування є життя людини². Відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 4 Закону України «Про страхування» серед класів страхування визначено два види страхування, які пов'язані із відшкодуванням витрат на лікування. Можна назвати страхування від нещасних випадків, у тому числі від виробничої травми та професійного захворювання, а також страхування на випадок хвороби, у тому числі медичне страхування³. Варто відзначити, що ні ЦК України, ні Закон України «Про страхування», ні Основи законодавства України про охорону здоров'я не містять визначення поняття «медичне страхування», але визнають існування такого виду страхування.

Водночас сутність і визначення медичного страхування достатньо докладно розроблені науковцями у галузях права та економіки. Зокрема, І. М. Федорович пропонує розуміти медичне страхування як систему соціального захисту, яка забезпечує захист особи від несподіваних витрат на медичну допомогу за рахунок платежів у вигляді страхових внесків⁴. О. А. Юрченко визначає добровільне медичне страхування як вид фінансово-комерційної діяльності, при здійсненні якої кожен з учасників ринку має власні економічні інтереси. Зокрема, застрахована особа може зменшити свої витрати у разі настання страхового випадку, а страхова компанія одержує прибуток за рахунок страхових платежів⁵. Я. С. Новосад зауважує, що добровільне медичне страхування на відміну від обов'язкового є галуззю не соціального, а комерційного страхування.

Добровільні страхові медичні послуги, як правило, доповнюють той набір медичних послуг, які можна одержати у закладах охорони здоров'я у межах обов'язкового медичного страхування⁶. В. І. Теремецький уточнює, що обсяг і повнота добровільного медичного страхування залежить від конкретної страхової програми, передбаченої договором про страхування, який укладений між страховиком і страхувальником⁷. В. Ю. Стеценко

¹ Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 02 грудня 2024 року).

² Там само.

³ Про страхування : Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20/find?text> (дата звернення: 02 грудня 2024 року).

⁴ Федорович І. М. Медичне страхування: досвід іноземних держав та можливості для України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 6. С. 73.

⁵ Юрченко О. А., Свирида О. А., Ковальчук С. С. Медичне страхування як інструмент забезпечення демографічної безпеки країни. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. № 2. С. 145.

⁶ Новосад Я. С. Сутність, принципи та правові основи медичного страхування в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2014. Випуск 7. Ч. 5. С. 63.

⁷ Теремецький В. І. Медичне страхування як складова соціального захисту населення (правовий аспект). Соціальне спрямування економічної діяльності в умовах викликів воєнного стану та повоєнного відновлення України: правові та організаційні проблеми: Матеріали науково-практичного круглого столу. НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України. м. Київ – Хмельницький, 30 листопада 2023 р., С. 200.

стверджує, що медичне страхування є особливим різновидом страхових договорів, де ризик настання страхового випадку пов'язаний не з майном, а з особою застрахованого. При цьому обов'язковим учасником страхових відносин є заклад охорони здоров'я¹. Д. В. Крилов наголошує, що головна мета медичного страхування полягає в оплаті медичних витрат із заздалегідь сформованих страхових резервів у разі настання страхового випадку². Отже, можна визначити медичне страхування як різновид договору страхування, який передбачає захист особи від несподіваних витрат на медичну допомогу за рахунок платежів у вигляді страхових внесків у разі травми, захворювання або завдання шкоди здоров'ю внаслідок протиправних дій.

Правовий статус і вимоги до страхових компаній визначено законодавчими та підзаконними актами. Д. О. Малиш та І. П. Івашова стверджують, що правовий статус страхових компаній складає сукупність правових норм, які регулюють порядок створення та ліцензування страхових компаній, здійснення ними діяльності на ринку страхування з метою отримання прибутку³. Дослідники визначають страхову компанію як фінансову установу, яка здійснює на підставі ліцензії страхову діяльність шляхом надання страхової послуги щодо захисту майнових інтересів зацікавлених осіб. При цьому страхова компанія має необхідні резервні фонди та майно, здійснює діяльність з метою отримання прибутку⁴.

Згідно зі ст. ст. 8, 9, 10, 17 і 40 Закону України «Про страхування» страхові компанії можуть бути створені у формі акціонерного товариства або товариства з обмеженою відповідальністю. Засновниками страховика не можуть бути громадські організації, політичні партії, релігійні та благодійні організації. Страхова компанія повинна мати встановлений розмір статутного капіталу і отримати ліцензію⁵. Згідно зі ст. ст. 4 і 13 Закону України «Про фінансові послуги та фінансові компанії» страхування є різновидом фінансових послуг, а діяльність з надання фінансових послуг потребує ліцензування⁶. Відповідно до п. 9-1 ч. 1 ст. 7 Закону України «Про Національний банк України»⁷ та п. 41 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про

¹ Стеценко В. Ю. Медичне страхування у загальній системі страхування: правовий вимір. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 18 «Право». 2017. Випуск 32. С. 124.

² Крилов Д. В. Медичне страхування в Україні: сучасний стан та основні проблеми. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія економіка та управління*. 2023. № 10. С. 56.

³ Малиш Д. О., Івашова І. П. До визначення поняття правового статусу суб'єктів страхових правовідносин. *Право і суспільство*. 2018. № 3. Ч. 2. С. 60.

⁴ Пацурія Н. Б., Войціховська І. М., Головачова А. С. Правове регулювання діяльності у сфері страхування і перестраховання : проблеми теорії та практики: монографія. Київ : Вид-во Ліра-К. С. 70.

⁵ Про страхування : Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20/find?text> (дата звернення: 02 грудня 2024 року).

⁶ Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14.12.2021 № 1953-IX. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20/find?text> (дата звернення: 02 грудня 2024 року).

⁷ Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14/find?text> (дата звернення: 02 грудня 2024 року).

страхування»¹ страхова компанія повинна бути зареєстрована у Реєстрі страховиків Державного реєстру фінансових установ. Всі перелічені вимоги стосовно організаційно-правової форми, розміру статутного капіталу, внесення до реєстру фінансових установ і ліцензування стосуються також і тих страхових компаній, які надають фінансові послуги з медичного страхування.

Вимоги щодо отримання ліцензії страховою компанією закріплені у низці законодавчих актів. Зокрема, згідно з ч. 1 ст. 11 Закону України «Про страхування» юридична особа набуває статусу страховика і право на здійснення діяльності зі страхування виключно після отримання відповідної ліцензії, яка видається Регулятором². Відповідно до п. 1 ч. 2 ст. 2 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» ліцензуванню підлягає діяльність з надання фінансових послуг. Видача ліцензій здійснюється Національним банком України³. Як вказано у п. 1 ч. 1 ст. 4 Закону України «Про фінансові послуги та фінансові компанії» одним із видів фінансових послуг є страхування. Згідно з ч. 1 ст. 13 цього Закону України надавати фінансові послуги мають право саме ті фінансові установи, які отримали ліцензію. При цьому виключно фінансові установи, які одержали ліцензію, можуть здійснювати діяльність зі страхування⁴. Тож для здійснення діяльності зі страхування фінансова установа повинна одержати ліцензію в Національному банку України.

Загальні вимоги до порядку видачі ліцензії на здійснення страхування, особливостей оформлення необхідного пакету документів, розгляду цих документів та видачі ліцензії встановлені у ст. ст. 11 – 13 Закону України «Про страхування». Важливо зазначити, що згідно з ч. 3 ст. 11 цього Закону України ліцензія може бути видана на здійснення страхування саме за певним класом страхування, які перелічені у ст. 4 цього ж Закону України⁵. Таким чином, в ліцензії страхової компанії, яку видає Національний банк України, може бути зазначено, що вона має право здійснювати медичне страхування або страхування від нещасного випадку. Утім страхова компанія може отримати ліцензію на здійснення цих двох видів страхування одночасно.

Більш детально вимоги до страхових компаній та інших фінансових

---

¹ Про страхування : Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20/find?text> (дата звернення: 02 грудня 2024 року).

² Про страхування : Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20/find?text> (дата звернення: 02 грудня 2024 року).

³ Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19/find?text> (дата звернення: 02 грудня 2024 року).

⁴ Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14.12.2021 № 1953-IX. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20/find?text> (дата звернення: 02 грудня 2024 року).

⁵ Про страхування : Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20/find?text> (дата звернення: 02 грудня 2024 року).

установ, які бажають одержати ліцензію на свою діяльність, встановлені у Положенні про авторизацію надавачів фінансових послуг та умови здійснення ними діяльності з надання фінансових послуг, затвердженому постановою правління Національного банку України (далі – Положення про ліцензування фінансових послуг)¹. Вказаний підзаконний нормативно-правовий акт регулює загальні умови здійснення діяльності з надання фінансових послуг, вимоги до використання торговельних марок, веб-сайту надавача фінансових послуг, загальні вимоги до приміщень, установчих документів та облікових систем. Також у розділі 8 Положення про ліцензування фінансових послуг передбачено додаткові вимоги до здійснення діяльності зі страхування.

Під час підготовки документів для отримання ліцензії на здійснення страхування можна визначити такі особливості ліцензування саме медичного страхування:

1. Згідно з п. 2 ч. 1 ст. 12 і ст. 21 Закону України «Про страхування» серед документів, які подаються для отримання ліцензії, вказано стратегію та план діяльності заявника на наступні три календарні роки, а також наступні квартали поточного року². Вказані документи можуть передбачати започаткування і розвиток діяльності щодо медичного страхування.

2. Відповідно до п. 10 ч. 1 ст. 12 і ст. 21 Закону України «Про страхування» для одержання ліцензії необхідно надати копії політик та внутрішніх положень заявника, які передбачені законодавчими і підзаконними актами³. Зокрема, серед таких внутрішніх локальних нормативно-правових актів страхової компанії можна назвати такі документи:

2.1. Згідно з п. 18 і п. 19 Положення про вимоги до системи управління страховика страхова компанія повинна розробити такий документ, як політика з врегулювання подій, що мають ознаки страхових випадків в цілому, так і за класами страхування. Відповідно до п. 23 цього Положення, зазначений документ має включати умови визнання певного випадку страховим, підстави для відмови у здійсненні страхової виплати, а також процедуру оцінки завданих збитків⁴.

Крім того, згідно з п. 75 Положення про ліцензування фінансових послуг у страховій компанії має бути затверджений порядок розгляду

---

¹ Про затвердження Положення про авторизацію надавачів фінансових послуг та умови здійснення ними діяльності з надання фінансових послуг : постанова правління Національного банку України від 29.12.2023 № 199. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0199500-23?find> (дата звернення: 02 грудня 2024 року).

² Про страхування : Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20/find?text> (дата звернення: 02 грудня 2024 року).

³ Про страхування : Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20/find?text> (дата звернення: 25 грудня 2024 року).

⁴ Про затвердження Положення про вимоги до системи управління страховика : постанова правління Національного банку України від 27.12.2023 № 194. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0194500-23#Text> (дата звернення: 02 грудня 2024 року).

звернень споживачів¹. Отже, страхова компанія зобов'язана розробити та затвердити положення про порядок розгляду повідомлень про захворювання і травми у разі медичного страхування. Такий документ може мати іншу назву, проте його зміст повинен відповідати зазначеним вимогам. Він має містити умови визнання окремого захворювання або травми страховим випадком, а також процедуру проведення оцінки шкоди здоров'ю, завданої конкретному клієнту.

2.2. Відповідно до п. 19 і п. 21 Положення про вимоги до системи управління страховика, страхова компанія повинна розробити політику з андеррайтингу, яка має включати умови та порядок прийняття страхових ризиків, обсяг інформації, який необхідний для прийняття страхових ризиків, визначення характеристик об'єктів страхування, які можуть бути застраховані. Однією зі складових частин політики андеррайтингу може бути методика розрахунку страхових тарифів². Таким чином, в політиці андеррайтингу необхідно передбачити умови укладення договорів медичного страхування, способи оцінки стану здоров'я майбутнього клієнта, особливості визначення страхової виплати у разі настання тих або інших захворювань, травм, встановлення інвалідності. Методика розрахунку страхових тарифів під час медичного страхування може бути як складовою частиною політики андеррайтингу, так і окремим документом.

2.3. Важливо зазначити, що згідно з п. 94 Положення про вимоги до системи управління страховика страхова компанія повинна розробити і затвердити правила внутрішнього контролю. Цей документ має включати особливості контролю за розглядом повідомлень громадян про страхові випадки та контроль за дотриманням прав споживачів фінансових послуг³. Отже, у цьому локальному акті слід передбачити специфіку контролю за розглядом повідомлень громадян про страхові випадки, передбачені договорами медичного страхування.

2.4. Відповідно до п. 202 Положення про вимоги до системи управління страховика, страховій компанії варто розробити стратегію та політику управління ризиками. Вказані документи мають включати перелік видів ризиків за кожним класом страхування⁴. Отже, у стратегії та політиці управління ризиками варто передбачити особливі види ризиків за договорами медичного страхування.

3. Важливим документом, який регулює правила надання фінансових послуг в окремій страховій компанії, повинні бути внутрішні правила надання фінансових послуг, що передбачено п. 74 Положення про

¹ Про затвердження Положення про авторизацію надавачів фінансових послуг та умови здійснення ними діяльності з надання фінансових послуг : постанова правління Національного банку України від 29.12.2023 № 199. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0199500-23?find> (дата звернення: 02 грудня 2024 року).

² Про затвердження Положення про вимоги до системи управління страховика : постанова правління Національного банку України від 27.12.2023 № 194. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0194500-23#Text> (дата звернення: 02 грудня 2024 року).

³ Там само.

⁴ Там само.

ліцензування фінансових послуг¹. Вказаний локальний нормативний акт повинен регулювати перелік та опис видів фінансових послуг, а також порядок їх надання. Окремий розділ правил надання фінансових послуг може включати норми про особливості укладення договорів медичного страхування.

4. Згідно з пп. 3 п. 76 Положення про ліцензування фінансових послуг страхова компанія зобов'язана розробити та затвердити політику інформаційної безпеки, а також інші документи, що забезпечують захист інформації клієнтів, яка стала відома працівникам страховика². Цей документ має особливе значення для клієнтів, які уклали договори медичного страхування, оскільки інформація про стан здоров'я особи становить медичну таємницю та не може бути передана іншим особам без згоди такої особи.

5. Як передбачено у п. 90 Положення про ліцензування фінансових послуг страхова компанія зобов'язана розробити і затвердити політику з андеррайтингу, тарифну політику за окремим страховим продуктом, внутрішню політику з розроблення і затвердження страхових продуктів, політику врегулювання подій, що мають ознаки страхового випадку, політику перестраховування та політику надання індивідуальних консультацій, загальні умови страхового продукту³. Окремі з вказаних документів вже передбачені у Положенні про вимоги до системи управління страховика. Однак вказаний вище підзаконний акт передбачає розробку загальних умов страхового продукту у вигляді медичного страхування, тарифної політики у сфері медичного страхування, а також особливостей проведення індивідуальних консультацій у випадку медичного страхування.

Важливо зазначити, що відповідно до національного законодавства страхова компанія повинна на веб-сайті опублікувати інформацію про особливості медичного страхування. Зокрема, згідно з п. 4 ч. 2 ст. 50 Закону України «Про страхування»⁴ та п. 61 Положення про ліцензування фінансових послуг⁵ страхова компанія зобов'язана оприлюднити на власному веб-сайті інформацію про умови та порядок надання будь-яких

---

¹ Про затвердження Положення про авторизацію надавачів фінансових послуг та умови здійснення ними діяльності з надання фінансових послуг : постанова правління Національного банку України від 29.12.2023 № 199. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0199500-23?find> (дата звернення: 02 грудня 2024 року).

² Про затвердження Положення про авторизацію надавачів фінансових послуг та умови здійснення ними діяльності з надання фінансових послуг : постанова правління Національного банку України від 29.12.2023 № 199. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0199500-23?find> (дата звернення: 02 грудня 2024 року).

³ Там само.

⁴ Про страхування : Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20/find?text> (дата звернення: 02 грудня 2024 року).

⁵ Про затвердження Положення про авторизацію надавачів фінансових послуг та умови здійснення ними діяльності з надання фінансових послуг : постанова правління Національного банку України від 29.12.2023 № 199. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0199500-23?find> (дата звернення: 02 грудня 2024 року).

страхових послуг, у тому числі з медичного страхування.

Необхідно звернути увагу на відсутність затверджених бланків документів, які подаються для одержання ліцензії на здійснення фінансових послуг. Зразок заяви про видачу ліцензії та інших додаткових документів, які необхідні для одержання ліцензії на здійснення страхування були затверджені як додатки до Положення про ліцензування та реєстрацію надавачів фінансових послуг, ухваленого постановою Національного банку України у 2021 році. У зразку заяви на одержання ліцензії для надання фінансових послуг у разі обрання такого виду діяльності, як страхування, заявник повинен був зазначити конкретний вид страхової діяльності, який він буде здійснювати¹. Однак чинне Положення про ліцензування фінансових послуг не передбачає жодних зразків заяви та інших документів, які необхідно оформлювати для одержання ліцензії на здійснення страхової діяльності.

Висновки. Медичне страхування – це різновид договору страхування, який передбачає захист особи від несподіваних витрат на медичну допомогу за рахунок платежів у вигляді страхових внесків у разі травми, захворювання або завдання шкоди здоров'ю внаслідок протиправних дій. Для здійснення медичного страхування у ліцензії страхової компанії повинно бути вказано, що вона має право здійснювати страхування здоров'я або страхування від нещасних випадків.

Особливості правового регулювання ліцензування медичного страхування полягають у тому, що страхова компанія повинна розробити та затвердити такі документи:

- загальні умови страхового продукту – медичного страхування та тарифну політику медичного страхування;

- положення про порядок розгляду повідомлень про захворювання та травми у разі медичного страхування, яке повинно включати умови визнання окремого захворювання або травми страховим випадком, а також процедуру проведення оцінки шкоди здоров'ю, завданої конкретному клієнту;

- стратегію та план розвитку страхової компанії, які можуть передбачати запровадження та розвиток медичного страхування;

- правила надання фінансових послуг, що можуть включати положення про особливості укладення договорів медичного страхування;

- положення про політику андеррайтингу, яке має визначати умови укладення договорів медичного страхування, способи оцінки стану здоров'я майбутнього клієнта, особливості визначення страхової виплати у разі настання певних захворювань, травм або встановлення інвалідності;

- положення про політику інформаційної безпеки, яке повинно встановлювати гарантії та засоби збереження медичної таємниці клієнтів,

---

¹ Про затвердження Положення про ліцензування та реєстрацію надавачів фінансових послуг : постанова Національного банку України від 24.12.2021 № 153. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0153500-21#top> (дата звернення: 02 грудня 2024 року).

які уклали договори медичного страхування;

- методика розрахунку страхових тарифів для медичного страхування;
- правила внутрішнього контролю страхової компанії, які мають передбачати особливості контролю за розглядом повідомлень про страхові випадки за договорами медичного страхування;

- стратегію та політику управління ризиками, які повинні враховувати специфічні ризики за договорами медичного страхування;

- положення про індивідуальні консультації, яке повинно регламентувати особливості проведення індивідуальних консультацій для осіб, які бажають укласти договір медичного страхування.

Для вдосконалення правового регулювання одержання ліцензії страховою компанією на здійснення медичного страхування необхідно розробити окремий підзаконний акт – ліцензійні умови медичного страхування.

Перспективи подальших наукових досліджень можуть полягати у розробці пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання процедур видачі ліцензій страховим компаніям для здійснення медичного страхування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Крилов Д. В. Медичне страхування в Україні: сучасний стан та основні проблеми. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія економіка та управління*. 2023. № 10. С. 53–61. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-10-03-01>.

2. Малиш Д. О., Івашова І. П. До визначення поняття правового статусу суб'єктів страхових правовідносин. *Право і суспільство*. 2018. № 3. Ч. 2. С. 55–61.

3. Новосад Я. С. Сутність, принципи та правові основи медичного страхування в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2014. Випуск 7. Ч. 5. С. 60–63.

4. Пацурія Н. Б., Войціховська І. М., Головачова А. С. Правове регулювання діяльності у сфері страхування і перестраховування : проблеми теорії та практики: монографія. Київ : Вид-во Ліра-К, 2017. 256 с.

5. Про страхування : Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20/find?text>.

6. Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14.12.2021 № 1953-IX. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20/find?text>.

7. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14/find?text>.

8. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19/find?text>.

9. Про затвердження Положення про авторизацію надавачів фінансових послуг та умови здійснення ними діяльності з надання фінансових послуг : постанова правління Національного банку України від 29.12.2023 № 199. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0199500-23?find>.

10. Про затвердження Положення про вимоги до системи управління страхувика : постанова правління Національного банку України від 27.12.2023 № 194. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0194500-23#Text>.

11. Про затвердження Положення про ліцензування та реєстрацію надавачів фінансових послуг : постанова Національного банку України від 24.12.2021 № 153. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0153500-21#top>.

12. Стеценко В. Ю. Медичне страхування у загальній системі страхування: правовий вимір. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 18: Право. 2017. Вип. 32. С. 119–125.

13. Теремецький В. І., Астаф'єв Д. С., Савченко Р. А., Сеньків О. І. Правові засади обов'язкового медичного страхування в Україні. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. Ч. 1. С. 29–36. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.4>.

14. Теремецький В. І. Медичне страхування як складова соціального захисту населення (правовий аспект). *Соціальне спрямування економічної діяльності в умовах викликів воєнного стану та повоєнного відновлення України: правові та організаційні проблеми*: матеріали науково-практичного круглого столу. НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України. М. Київ – Хмельницький, 30 листопада 2023 р., С. 197–201.

15. Федорович І. М. Медичне страхування: досвід іноземних держав та можливості для України. *Інвестиції : практика та досвід*. 2023. № 6. С. 72–76. DOI: 10.32702/2306-6814.2023.6.72.

16. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

17. Чеховська І. В., Теремецький В. І. Система гарантій захисту прав людини у приватних відносинах, що виникають у зв'язку із наданням медичних послуг (підр. 3.7). *Приватно-правові засади захисту прав людини у соціальній державі*: монографія / за заг. ред. І. В. Чеховської. Ірпінь: Державний податковий університет, 2023. С. 459–504. URL: <https://repository.ndippp.gov.ua/handle/765432198/625>.

18. Юрченко О. А., Свирида О. А., Ковальчук С. С. Медичне страхування як інструмент забезпечення демографічної безпеки країни.

Цифрова економіка та економічна безпека. 2022. № 2. С. 142–147. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.2-24>.

Стаття надійшла до редакції 05.12.2024

Roman An. SAVCHENKO,

Postgraduate Student

(State Organization «V. Mamutov Institute of Economic and Legal Research of the National Academy of Sciences of Ukraine», Kyiv, Ukraine)

LEGAL REGULATION OF LICENSING OF INSURANCE COMPANIES OPERATING IN MEDICINE

The scientific article is devoted to establishing the features of obtaining a license by insurance companies that wish to provide financial services in medical insurance. It studies the legislative and by-laws that establish the features of insurance companies' activities and obtaining a license by them. The works of researchers who studied the essence and features of medical insurance are analyzed.

The definition of medical insurance is proposed as a type of insurance contract that protects a person from unexpected medical expenses through payments in the form of insurance premiums in the event of injury, illness, or harm to health resulting from illegal actions.

To carry out health insurance activities, an insurance company must develop and approve certain documents: the rules for the provision of financial services may include regulations on the features of concluding health insurance contracts, to enhance general conditions of the insurance product - health insurance, a health insurance tariff policy, rules on the procedure for considering reports of diseases and injuries in the case of health insurance, it is necessary to develop and approve a methodology for calculating insurance tariffs during health insurance, and others. It is proposed that separate licensing conditions for health insurance be enhanced.

Key words: *health insurance, legal regulation, licensing, licensing requirements, contract, insurance company.*